

Analiza dokumentacji wychowanków placówek z woj. podkarpackiego umieszczonych w szpitalach psychiatrycznych w latach 2004-2006

Doniesienia mediów o organizowaniu „kolonii” w szpitalu psychiatrycznym w Krośnicach dla dzieci z domów dziecka zaniepokoiły Rzecznika Praw Obywatelskich. W związku z powyższym zwrócił się do departamentów pomocy społecznej urzędów wojewódzkich (organów nadzoru nad placówkami opiekuńczymi) z prośbą o informacje o każdym dziecku z placówki opiekuńczej przebywającym na oddziale psychiatrycznym w latach 2004 – 2006.

Informacja winna zawierać:

1. nazwę placówki
2. wiek dziecka,
3. czas pobytu w szpitalu, datę umieszczenia dziecka w placówce
4. powód decyzji o umieszczeniu wychowanka w szpitalu psychiatrycznym oraz kopię skierowania.
5. kopię oświadczenia rodziców/opiekunów prawnych o wyrażeniu zgody na skierowanie dziecka do szpitala psychiatrycznego lub stosowne postanowienie sądu rodzinnego
6. w przypadku wychowanków 16-letnich kopię ich oświadczenia, iż wyrażają zgodę na umieszczenie w szpitalu psychiatrycznym.

Ad. 1 Rodzaje placówek

W woj. podkarpackim umieszczono ogółem 39 dzieci, w tym - 11 wielokrotnie (jedno nawet 7-krotnie). Informacje pochodzą z 16 placówek: większość z nich to publiczne domy dziecka (3 niepubliczne), 2 pogotowia opiekuńcze, jeden rodzinny dom dziecka, placówki wielofunkcyjne.

Są placówki gdzie umieszczono w szpitalu jednego lub dwu wychowanków, ale były też takie, gdzie umieszczano 5- 6 wychowanków.

Ogółem w woj. podkarpackim w 2005 r. było 50 placówek opiekuńczo-wychowawczych, w tym 24 niepubliczne (2029 miejsc, 2548 wychowanków), 2 wielofunkcyjne (104 miejsca, 115 wychowanków), 21 socjalizacyjnych, w tym 9 niepublicznych (763 miejsca, 946 wychowanków), 8 rodzinnych (59 miejsc, 64 wychowanków), 3 interwencyjne, w tym jedna niepubliczna (58 miejsc, 171 wychowanków), 16 opiekuńczych, w tym 14 niepublicznych (1045 miejsc, 1259 wychowanków).

(Dane MPiPS).

1. Dom dziecka w Nowej Sarzynie 4
2. Dom dziecka w Strzyżowie 1
3. Dom dziecka w Krośnie 1
4. Dom dziecka w Skopaniu 5
5. Dom dziecka w Żyznowie 4
6. Dom dziecka w Jarosławiu 3
7. Dom Dziecka Ochronka w Stalowej Woli 2
8. Placówka opiekuńczo wychowawcza w Tarnobrzegu 6
9. Wielofunkcyjna placówka opiekuńczo wychowawcza w Przemyśle 2
10. Wielofunkcyjna placówka opiekuńczo wychowawcza Razem w Gorlicach 1
11. Dom dla dzieci Nasza chata 3
12. Dom dla dzieci w Łopuszce Małej 1
13. Rodzinny dom dziecka w Brzozowie 1
14. Dom dziecka Moja rodzina w Prałkowicach 3

15. Pogotowie opiekuńcze w Rzeszowie 1

16. Katolicka placówka wychowawcza Nasz Dom w Jaśle 1

Ad.2 Wiek dzieci

Informacje o wieku dzieci umieszczanych w szpitalach prezentuje poniższe zestawienie.

Wynika z niego, że najmłodszy pacjent miał 7 lat, najstarszy - 21. Najwięcej umieszczano 13-, 15- i 17-latków. Wiek jednego dziecka był nieznan.

wiek	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
liczba dzieci	1	1	1	1	1	3	6	4	7	3	6	3			1

Ad. 3 Czas pobytu w szpitalu

Wychowankowie przebywali w szpitalu od kilkunastu dni do kilku miesięcy, większość z nich – 2 lub 3 tygodnie. Najdłuższy pobyt trwał 5,5 miesiąca i odnosił się do 8-latka z diagnozą „sytuacja przeciążeniowa, nieharmonijny rozwój intelektualny”.

Ad.4 Powód umieszczenia w szpitalu/diagnoza

W 25 przypadkach diagnoza brzmiała: „zaburzenia zachowania”. Ponadto pojawiały się uzupełnienia w rodzaju: „agresja w stosunku do rówieśników, liczne ucieczki, dewastowanie mienia”. W niektórych przypadkach orzekano „zaburzenia emocji”, „nadpobudliwość psychoruchową” „upośledzenie umysłowe”, „nieharmonijny rozwój funkcji intelektualnych”, „agresję słowną, fizyczną”. W 11 przypadkach powodem umieszczenia w szpitalu była próba samobójcza, myśli samobójcze, zachowania autoagresywne; w kilku przypadkach - nadużywanie alkoholu lub podejrzenie o uzależnienie od narkotyków, odmowa przyjmowania leków. W jednym przypadku był to „zespół natręctw schizofrenia nerwicowa” (21 lat).

Były też dość szczególne diagnozy typu zaburzenia zachowania, kradzieże, włamania, pobicie młodszego brata, malowanie się czerwoną farbą, nadseksualność, zaniedbania środowiskowe i pedagogiczne. Było też skierowanie celem obserwacji i zdiagnozowania z rodzinnego domu dziecka (sąd nie zajął stanowiska), zaburzenia zachowania u osoby upośledzonej w stopniu lekkim, szkodliwe używanie alkoholu i środków psychotropowych, zaburzenia stresowe i emocjonalne, nasilające się trudności wychowawcze.

Ad. 5 Dokumentacja oświadczenia opiekunów prawnych

W nielicznych przypadkach załączono dokumentację – skierowanie, oświadczenie o zgodzie rodziców czy postanowienia sądu. Napisano, iż dokumenty te są w posiadaniu szpitali. Napisano, iż część placówek nie ma zgody i wystąpiono do sądu o przesłanie tych dokumentów. Jednocześnie w niektórych placówkach i w przypadku niektórych dzieci placówka dokumenty posiada, w innych nie. Zatem nie ma tu wypracowanej jednolitej zasady gromadzenia dokumentacji dziecka, podczas gdy placówka takie dokumenty (kopie) powinna posiadać.

W jednym przypadku przysłano kopie 3 oświadczeń tego samego opiekuna prawnego (wychowawcy) w identycznej sprawie i dwie zgody wychowanki. Niestety, można wnosić, że dokumenty zostały sporządzone w związku z prowadzoną przez RPO analizą.

Przysłano 2 oświadczenia opiekunów prawnych z jednej placówki, w których wyrażona jest zgoda zarówno na przetwarzanie danych osobowych jak i na badania psychologiczne oraz udział w programach telewizyjnych itp. Oznacza to, że personel nie bardzo rozumie, iż taka zgoda nie dotyczy umieszczenia w szpitalu psychiatrycznym.

Ad. 6 Dokumentacja oświadczenia osób powyżej 16 lat

Załączono trzy oświadczenia jednej wychowanki, w tym dwa dotyczące tego samego pobytu (osób powyżej 16 roku życia było 12).

Uwagi:

Generalnie przysłana dokumentacja jest niestaranna. Nie zawsze zgadzają się ze sobą podawane dane.

Ze wstępnej analizy wynika, iż umieszczanie wychowanków domów dziecka w szpitalu psychiatrycznym nie jest traktowane jako okoliczność wyjątkowa, która musi mieć poważne medyczne uzasadnienie i dokumentację.